

Експеримент, який проводиться в Україні показав, що ті, хто так «вболіває» за вітчизняну освіту, намагаючись слідувати європейським зразкам (такій собі «освітній моді»), не укріплюють та розвивають (при цьому, безперечно, враховуючи надбання інших народів та загальнолюдські цінності) той позитивний досвід, що набували українці протягом століть і до якого, в принципі, й рухається Європа (узагальнення загально-суспільного досвіду, накопиченого і спресованого у вигляді систематичних знань, виробничих технологій, наукового інструментарію, сталих символів, образів, ідей, інформаційних систем, норм колективного співіснування тощо.), а наполегливо, «власними руками» знищують, вириваючи прямо з коренем, національні освітні традиції.

Вдаючись до крайнощів, робиться спроба пристосувати до вітчизняних реалій не ті механізми та елементи дуже популярної Болонської системи, які б працювали на національні інтереси та сприяли прогресивному поступу освітньої сфери, а ті, які легше запровадити, які не вимагають ніяких затрат (особливо фінансових) з боку держави, такі, що є малоефективними в наших умовах і, в цілому, дають негативний результат – профанацію освіти.

Іншими словами, із загальної концепції Болонського процесу ми «висмикуємо» найбільш слабкі ланки, які, нажаль, не приносять очікуваних результатів. Тому, сьогодні освіта в Україні має вигляд технократичного додатку суспільства, а не його природної складової. Для зростання інтелектуальної могутності такі поняття, як сумління, моральність, духовна насиченість стали не обов'язковими. На перший план виходить вузькоспеціалізованість, а не освіченість. А ті проблеми, які виникли в українському суспільстві і про які вже згадувалося на початку не вирішуються, а поглиблюються (полюбляємо ми кризи або закрався такий собі «вірус»!).

Для багатьох, і це не секрет, стало вже очевидним, що механізми загальноєвропейської системи освіти однаково спрацьовують не в усіх країнах і не завжди. Якщо для одних – це позитивний процес, то для інших – все до навпаки. Виникає закономірне питання: «То чи є Болонська система отією універсальною пігулкою, яка може бути ефективним засобом «лікування» всіх без виключення освітніх систем?».

Тому, якщо ми піклуємося про своє власне майбутнє та про майбутнє наших дітей, то повинні зрозуміти, що таке майбутнє не за людиною – роботом, а за ЛЮДИНОЮ ОСВІЧЕНОЮ.

Список використаних джерел

1. Гегель. – М., 1959. – Т. 4. – С. 263.

О. В. Бондаренко

ВИЩА ТЕХНІЧНА ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА: ІСТОРІОГРАФІЯ

Трансформаційні процеси, що відбуваються сьогодні в українському суспільстві, диктують нагальну потребу реформування вищої технічної освіти у відповідності з сучасними світовими стандартами. Освіта є визначальним чинником соціально-економічного розвитку. Її ключова роль зумовлена різноманітними викликами сьогодення: економічними, політичними, соціокультурними, екологічними, етичними тощо. Успішний розвиток будь-якої країни залежать насамперед від конкурентоспроможності людського капіталу.

Аналіз наукової літератури свідчить, що проблема розвитку вищої освіти виходить сьогодні на одне з чільних місць. Недарма дослідники підкреслюють, що «в сучасному світі спостерігається безпрецедентний за своїми масштабами розвиток вищої освіти, зростає усвідомлення її важливої ролі для економічного та

соціального розвитку. Практично в усіх країнах вища освіта проходить період реформування, здійснюючи перехід до інноваційних технологій та принципів глобалізації освіти» [1, с. 208].

З огляду на актуальність теми, автор поставив за мету проаналізувати стан її висвітлення в сучасній науковій літературі.

Відразу зазначимо, що досі відсутні спеціальні історіографічні праці з реформування вищої технічної освіти за роки незалежності. Утім, у межах наукових праць, присвячених розвитку вищої освіти, науковці досліджували ті чи інші аспекти зазначеної проблеми.

Окрема група видань присвячена історії низки вищих технічних закладів України [2-8]. У них висвітлюється історія, традиції, етапи діяльності, досягнення у науковій сфері та підготовці фахівців з технічною освітою. Проте, оскільки ці видавництва, зазвичай, присвячені ювілеям вишів, то сучасний стан вищої технічної освіти розглядається побіжно.

Певну увагу до окресленої теми виявляють представники педагогічної науки. Оцінюючи сучасний рівень вітчизняної системи вищої технічної освіти, науковці стверджують, що вона переживає глибоку кризу. Приміром, у статті «Історіографія дослідження розвитку вищої технічної освіти України у другій половині ХХ століття» автор слушно зауважує, що сьогодні гостро стоїть питання працевлаштування випускників, рівня знань дипломованих фахівців, якості системи підготовки кадрів загалом. Тому для інтеграції у світову систему вищої освіти потрібно враховувати власні досягнення й традиції, збереження здобутків, накопичених впродовж тривалого періоду [9, с. 151].

У статті В.А.Сокаль «Проблема модернізації вищої освіти України» наголошується, що основна проблема вищої освіти в Україні полягає у відірваності освітньої галузі від потреб країни. Тому модернізація вищої освіти, на думку авторки, має забезпечити відповідність базовим принципам ринкової економіки та перетворенню освіти у важливий ресурс особистого, суспільного і державного розвитку [10, с. 85].

Науковці, аналізуючи стан справ в освітній галузі, водночас визначають напрями модернізації, пропонують шляхи та варіанти реформування вищої освіти. Саме цій проблемі присвячена стаття «Основні напрями модернізації освіти: тенденції та перспективи» С. Бабія. Автор, на нашу думку, дійшов цілком логічного висновку, що фундаментальних соціокультурних, економічних та світоглядних перешкод для модернізації вищої освіти в Україні не існує. Для її здійснення потрібна лише політична воля держави і суспільства – забезпечити можливість освітянам здійснити саме такі реформи, які б не імітували модернізацію освіти, а наповнили її реальним змістом змін [11, с. 32].

Отже, історіографічний огляд стану дослідження реформування технічної освіти в сучасній Україні дозволяє стверджувати, що ця тема знайшла певне відображення у науковій літературі. Наукові праці, проте, здебільшого присвячені проблемам регіонального розвитку вищої технічної освіти чи підготовці інженерно-технічних кадрів конкретних технічних вишів та приурочені до їхніх ювілеїв. Крім того, деякі аспекти теми розглядаються у працях представників педагогічної науки.

Список використаних джерел

- 1.Товканець Г. Історіографічний огляд проблеми економічної освіти у вищій школі Чехії і Словаччини / Г. Товканець // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2013. – Вип. 27. – С. 208-212.
- 2.Вінницький національний технічний університет 50 років розвитку / ред. кол.: Б. І. Мокін (голова) (та ін.). – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 261 с.
- 3.Зеркалов Д. В. НТУУ «КПІ». Минуле і сьогодні: [монографія] / Д.В. Зеркалов. – К.: «Основа», 2012. – 735 с.
- 4.История Одесского политехнического в очерках. – Одесса: ОГПУ: Астро Принт, 2000. – 440 с.
- 5.Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»: історія ро-

звітку, 1885 – 2010. – Х.: НТУ, 2010. – 407 с. 6. Національний університет «Львівська політехніка» / Нац. ун-т «Львівська політехніка». – К.: Логос Україна, 2009. – 448 с. 7. Технічна освіта на Кіровоградщині: історичний нарис. / Науковий редактор В.М. Орлик – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2009. – 240 с. 8. Янковий В. В. Київська політехніка: Витоки: іст. дослідж. / В. В. Янковий. – К.: [ЕКМО], 2010. – 152 с. 9. Юхно О.І. Історіографія дослідження розвитку вищої технічної освіти України у другій половині ХХ століття / О. І. Юхно // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2014. – № 10. – С. 151-158. 10. Сокаль В.А. Проблема модернізації вищої освіти України // Збірник наукових праць. – Полтава, 2014. – С.85-89. 11. Бабій С. Основні напрямки модернізації освіти: тенденції та перспективи / С. Бабій // Вища освіта України. – 2014. – № 1. – С. 28-33.

О. М. Голікова, Ю. О. Некревич, К. О. Філон

ІСТОРІЯ ХНАУ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Серед провідних вишів України чільне місце належить Харківському національному аграрному університету імені В.В. Докучаєва (далі – ХНАУ), який засновано 5 жовтня 1816 р. як *Інститут землеробського господарства, практичної ветеринарії та школи рукоділля* (синонімічні назви – Інститут землеробства; Аграрнолісний інститут) в *Маримонті*, неподалік від Варшави, за указом російського імператора Олександра І. ХНАУ є найстарішим в Україні та четвертим в Європі вищим сільськогосподарським навчальним закладом. За понад 200 років існування у виші підготовлено понад 100 тис. фахівців-аграріїв і лісівників.

У своєму розвитку ХНАУ пройшов кілька етапів. Перший (1816–1861 рр.) – *маримонтський*, який поділяється на самостійні періоди. Перший: 1816–1840 рр. – охоплює час існування навчального закладу як Інституту землеробського господарства в Маримонті. Другий: 1840–1861 рр. – пов'язаний з історією Інституту сільського господарства та лісівництва в Маримонті, який створено шляхом об'єднання вказаного Інституту землеробства з іншим вищим навчальним закладом – Лісівничою школою у Варшаві, заснованої за указом Олександра І від 17 жовтня 1816 р.

Другий етап (1862–1914 рр.) – *ново-олександрійський*, коли інститут був розташований за 120 км на південь від Варшави в містечку Пулави (у 1842–1918 рр. – посад Нова Олександрія) Люблінської губернії. У 1862–1869 рр. навчальний заклад був відомий як Політехнічний і землеробсько-лісний інститут у Ново-Олександрії; упродовж 1869–1914 рр. функціонував як Ново-Олександрійський інститут сільського господарства і лісівництва.

5 серпня 1914 р. інститут, який опинився у зоні воєнних дій у Польщі на початку Першої світової війни, було евакуйовано до Харкова. Тут він перебував на правах евакуйованого до весни 1921 р. Постанова Раднаркому УСРР від 26 березня 1921 р. ностійним місцезнаходженням інституту затвердила м. Харків і визначила нову назву навчального закладу – Харківський інститут сільського господарства і лісівництва. З цього часу починається третій – *харківський* – етап історії навчального закладу.

За рішенням вченої ради ХНАУ започатковано викладення курсу «Історія ХНАУ імені В.В. Докучаєва». З огляду на унікальну історію вишу та його вагомий внесок у формування кадрового потенціалу аграрного сектора України, ця ідея є цілком доречною і своєчасною. Однак ідея вивчення історії власного навчального закладу не є новою. Подібні курси на сьогодні запроваджено у Національному університеті «Києво-Могилянська академія», Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Національному технічному університеті «Харківський політехнічний університет» тощо.

Мета вивчення курсу полягає у: 1) формуванні цілісного наукового світогляду на розуміння закономірностей розвитку аграрної освіти і науки як унікального іс-